

מנהלים יקרים!

פרשת בא – בחיפזון

כולנו יודעים כי חינוך הוא תהליך, יש משמעות לפעול שלב אחר שלב.

כך גם תהליך הגאולה העתידה, הולכת ובאה: "קמעה קמעה, כאיילת השחר שהפציע אורה". (ירושלמי, ברכות א, א)

אך הנה דווקא בגאולה הראשונה בעת יציאת מצרים, מהווה החיפזון מרכיב יסודי, והוא בא לידי ביטוי בשתי מצוות החג: קרבן פסח ואכילת מצה. על הפסח נאמר: וְאֶכְלְתֶם אֹתוֹ בְּחִפְזוֹן פֶּסַח הוּא לַיהוָה: ועל המצה נאמר: "וַיֹּאפּוּ אֶת הַבֶּצֶק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֲגַת מִצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ כִּי גָרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהֵמֵה".

כותב הרב חנן פורת ז"ל כי במבט ראשון נראה שהחיפזון בפסח ובמצה נובע מכורח השעה, אך במבט שני מתברר שלא בדיעבד נקבע חיפזון זה, אלא במחשבה תחילה, הדרכה לכתחילה.

הקב"ה תובע מעם ישראל לאכול את הפסח בחיפזון, ולאפות מצות – המחייבות זריזות – כדי להטמיע בלבם את ההכרה שחיפזון וזריזות הם תנאי ליציאת מצרים, וכל מה שיתרחש אחר כך בעת היציאה ממצרים בפועל, אינו אלא השתקפות של רצון ה' הקובע שכדי להיגאל ממצרים יש לאחוז במידת החיפזון.

מה סודה של מידה זו ומה המסר שהיא נושאת עמה? חכמנו למדו מהפסוק: "וַיִּשְׁמְרֶתֶם אֶת הַמִּצְוֹת" כלל גדול: ר' יאשיה אומר: אל תקרא "וַיִּשְׁמְרֶתֶם אֶת הַמִּצְוֹת", אלא, ושמרתם את המצוות, כדרך שאין מחמיצין את המצה כך אין מחמיצין את המצווה, אלא אם באה מצווה לידך עשה אותה מיד. (מכילתה). עקרון זה נכון לכל זמן, אך לגבי גאולת מצרים – הוא לב הענין. בני ישראל שקועים במצרים מאות שנים בשעבוד פיזי ורוחני ומגיעים עד מ"ט שערי טומאה. לכן כאשר הגיע זמן הגאולה אסור עוד להתמהמה, וכדרך שהקב"ה פוסח ומדלג על כל המכשולים כדי לגאול את ישראל ללא שיהוי, כך נדרשים ישראל לנהוג בחיפזון – מידה כנגד מידה – שלא תוחמץ חלילה השעה. החיפזון של ישראל היה חלק מתוכנית אלוקית להוצאת בני"י ממצרים. המצה מבטאת דבר מהותי ולא מקרי, יציאת מצרים הייתה צריכה להתבצע בחיפזון – זאת משום שבשעת הגאולה אסור להתמהמה, נדרשת מישראל זריזות גדולה שלא יחמיצו את השעה הגדולה של יציאת מצרים. כותב הרמח"ל במסילת ישרים:

"..שלא יחמיץ האדם את המצווה, אלא בהגיע זמנה או בהזדמנה לפניו או בעלותה במחשבתו, ימהר יחיש מעשהו לאחוז בה ולעשות אותה, ולא יניח זמן לזמן שיתרבה בינתיים. כי אין סכנה כסכנתו, אשר הנה כל רגע שמתחדש, יוכל להתחדש איזה עיכוב למעשה הטוב... " זהו מוסר ההשכל שמלמדת אותנו התורה, בציווי על האופן שבו יאכל קרבן הפסח במצרים, והוא אחד משלושה עשר עקרונות ההתנהגות שחקק רבי ישראל

מסלנט זצ"ל: "לעשות מה שהחלט לעשות, בשקידה וברגש".
מוסיף הרב חרל"פ זצ"ל כי "סדר הגאולה ממצרים הוא התבנית לסדר הגאולה
האמתית והשלמה של העתיד" גאולת מצרים היא התבנית והדגם לגאולה העתידה,
כדברי חז"ל, (קהלת רבה א', א') כגואל ראשון – כך גואל אחרון".
דברים אלה כוחות יפה גם לימינו אנו, אנו נמצאים בתקופה של הזדמנויות, אסור לנו
להחמיץ ההזדמנות לחיזוק הזהות האימונית של תלמידינו, ההזדמנות לשכלל ולהתאים
דרכי הוראה למידה בכלים החדשים העומדים לרשותנו, ההזדמנות ללמוד בסביבות
למידה מגוונות, ההזדמנות בשנת השמיטה להוביל למידה בית מדרשים לחיזוק הרוח
והאמונה בקב"ה, ההזדמנות להקנות לתלמידינו כלים ללמידה חברתית רגשית אשר
תחזק את החוסן האישי שלהם, ההזדמנות לפעול לקראת הרישום למוסדות החינוך
שכל תלמידינו ירשמו למסגרות המשך בחמ"ד, ההזדמנות להכניס קהילות ואוכלוסיות
נוספות לבתי החינוך של החמ"ד ולקרב אותם לאבינו שבשמים....
לא מחמיצים את השעה, ומתפללים כי במעשינו נקרב את הגאולה.

שבת שלום ומבורך
שושנה נגר